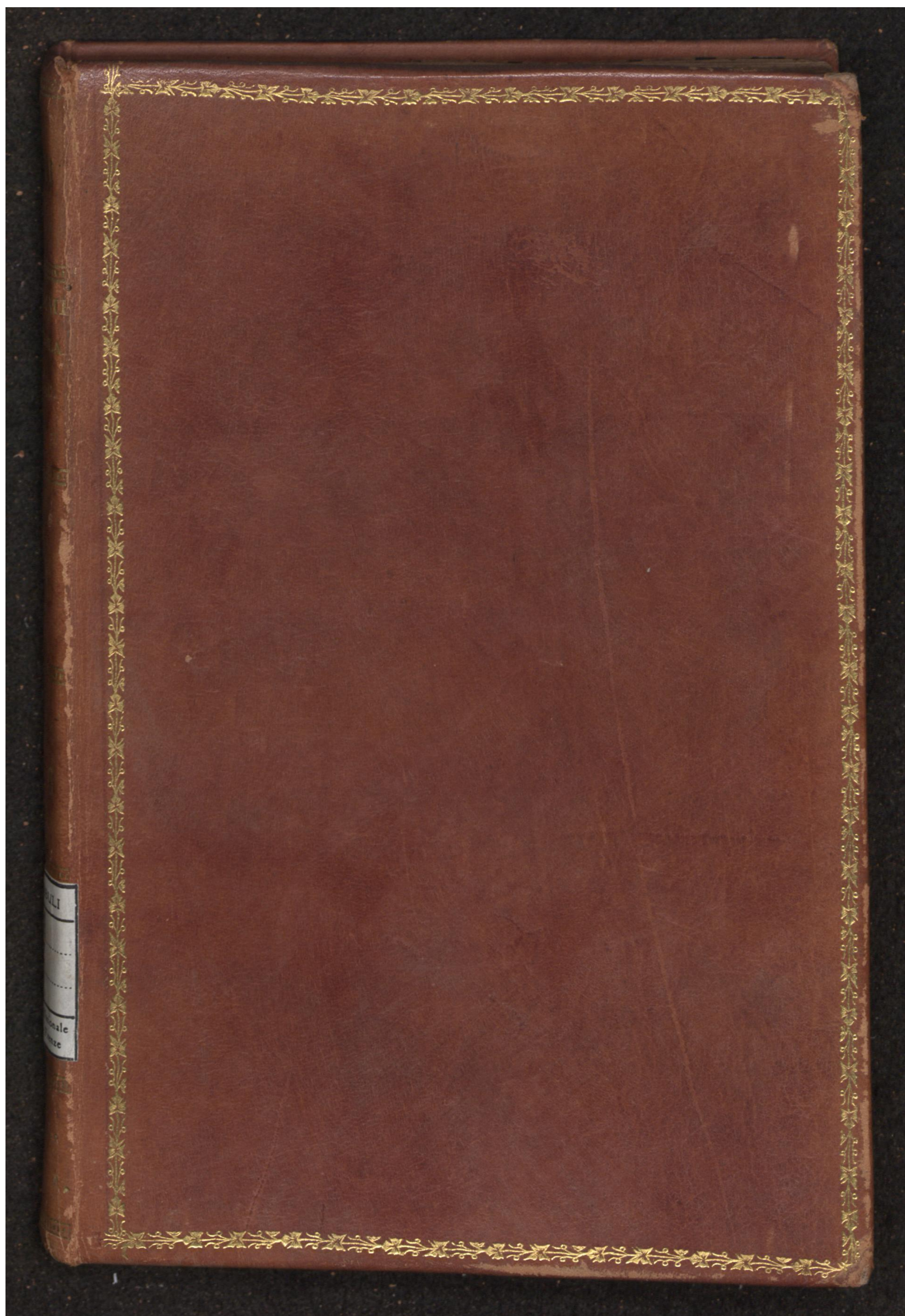
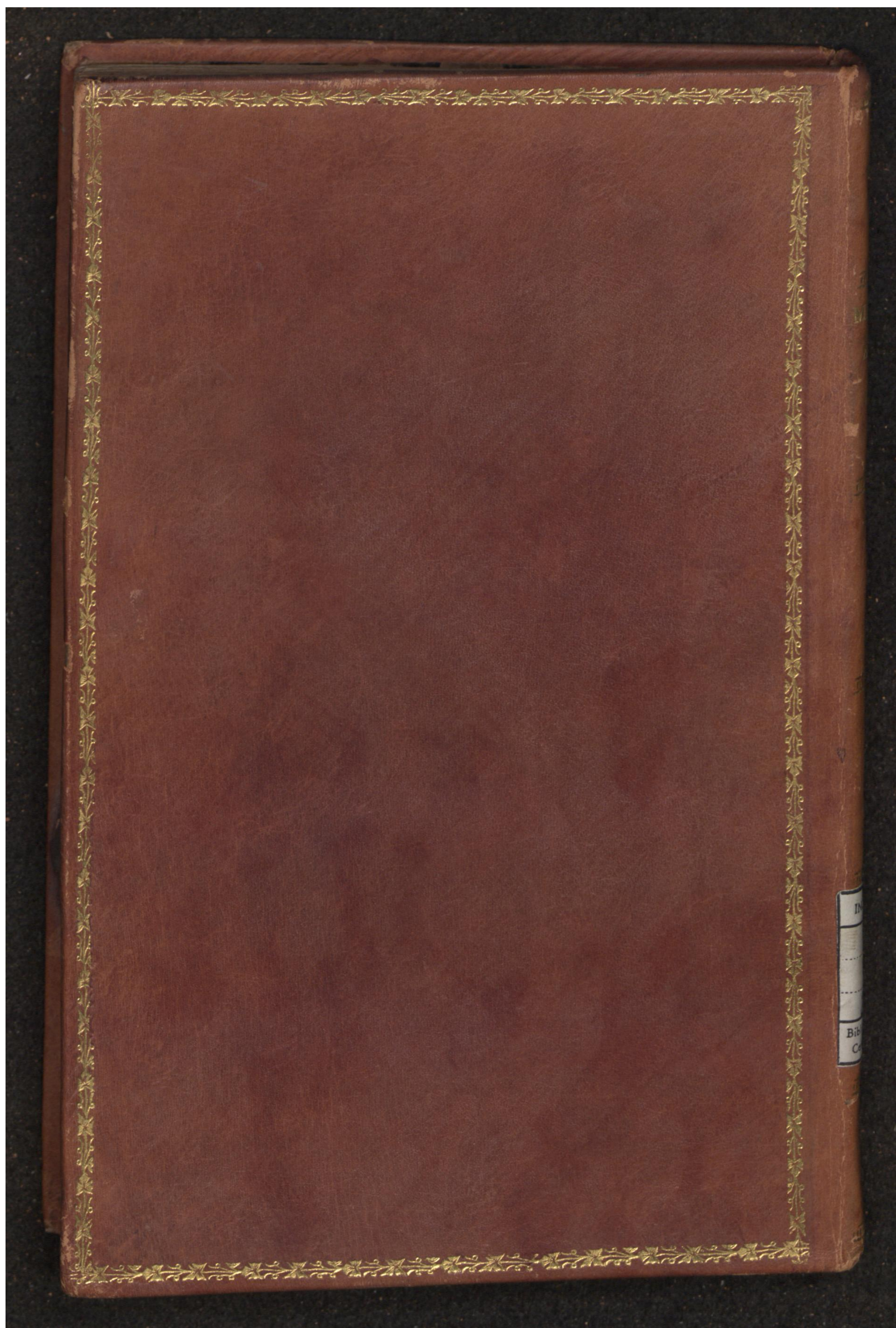
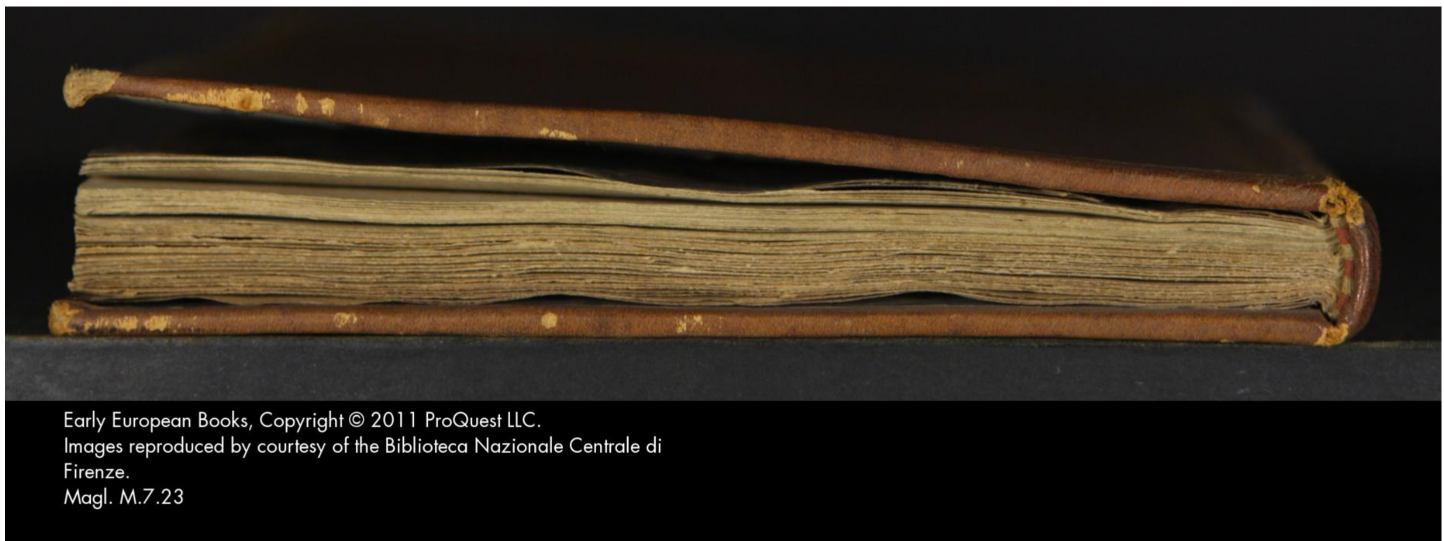


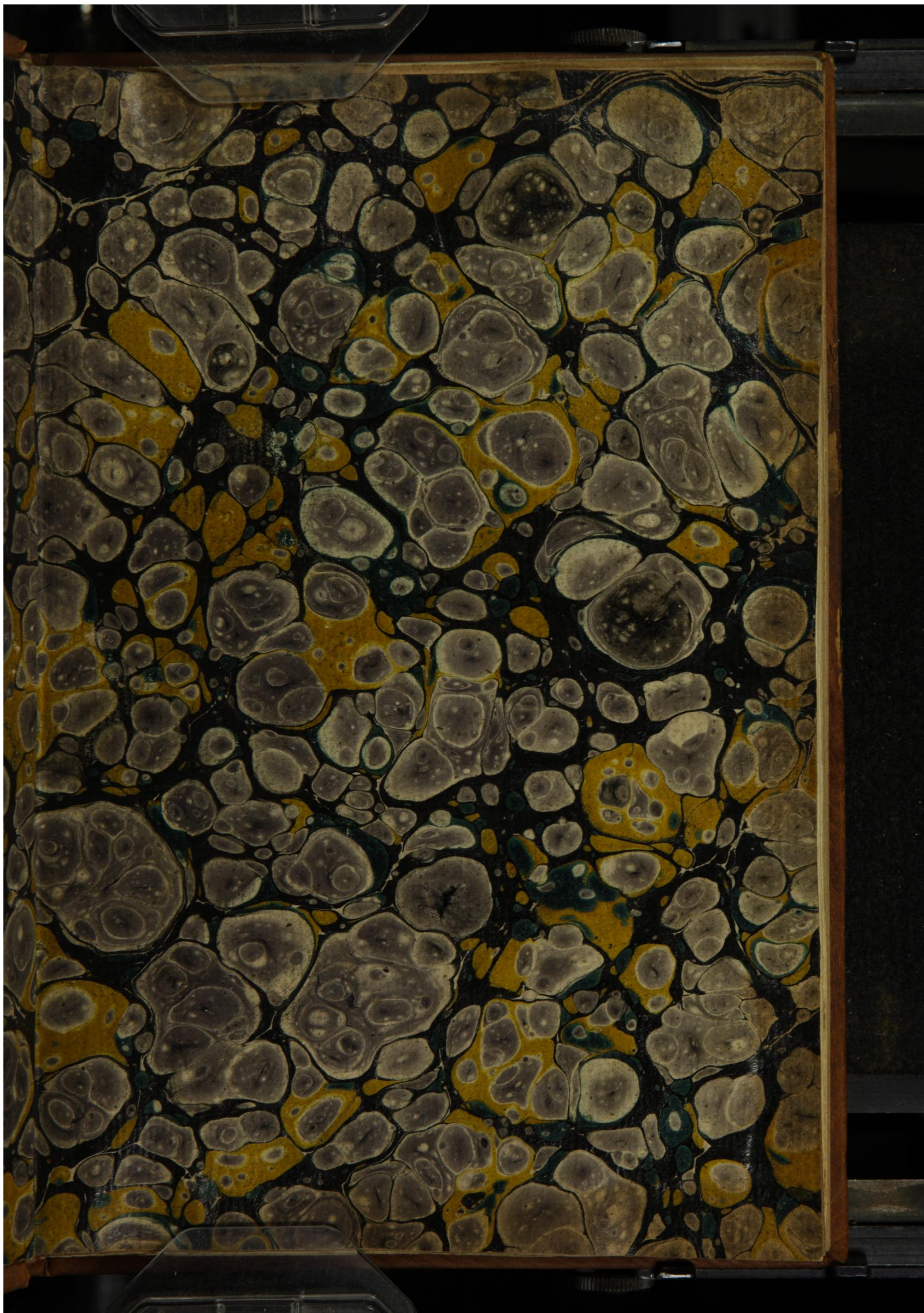

VIII
MAHVMM
EPISTOLA
IN LAT.
VERS.
146
INCUNABULI
M
7
23
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze
S. L.



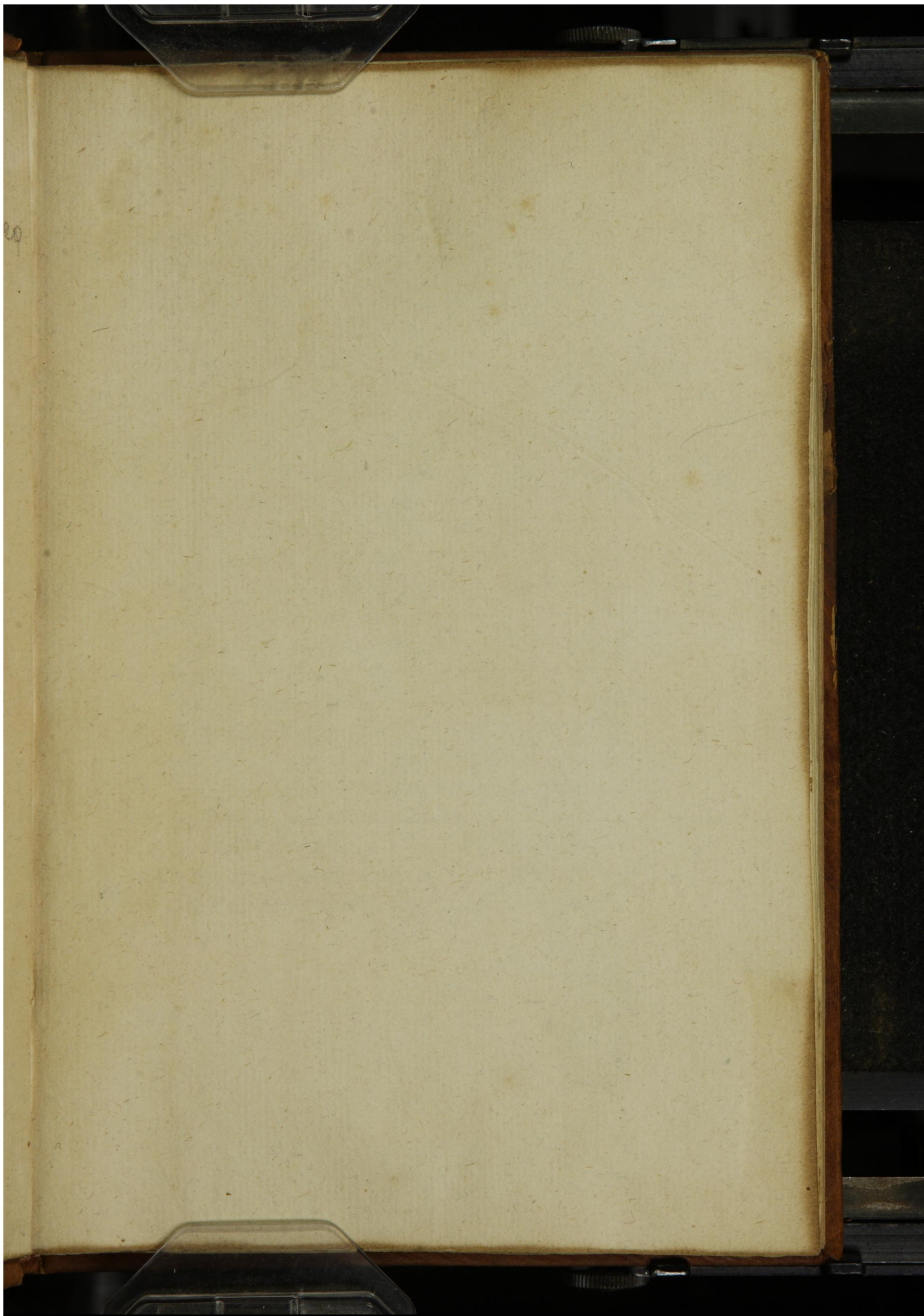


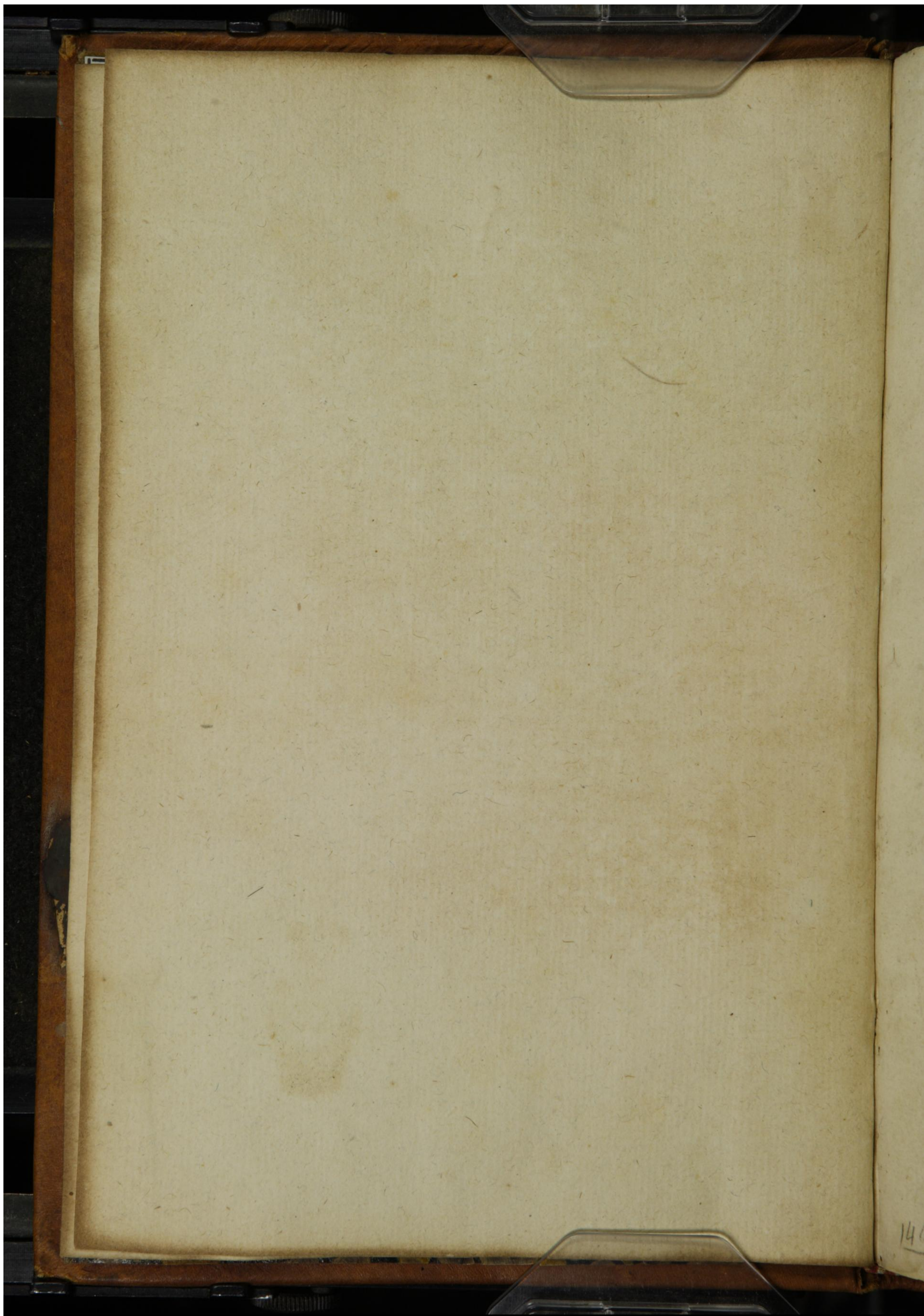






BMC VI, 858
H* 10502
altra copia in Miscellanea
Capretta S. V, vol. II





I.

LAVDINII EQVITIS HIEROSOLIMITANI AD FRANCINū BELTRANDū COMITEM IN EPISTOLAS MAGNI TVRCI. PRAEFATIO.

Pistolas a me nup ĩ lucem editas: ad quē potius mitterē frācine: quam ad te: habui neminē. ĩ quibus non tam mihi laus scribendi: quam uoluptas quæsita est. Nam cum mei gratia colligendi Cicianum Campaniæ oppidū secessissem: has quidem per ocium minus accurate scriptas edidi. ut & tibi sollicitudinis & studiorum rationem non inuito redderemus. Commentarios uero: quos olim ad summum pontificem scribere agressus fueram: ut in aliud tempus remitterem: suscepti operis magnitudo efficit. At scio me tamen in hac re multorum maledictis exponere. Adeo peruersa hominum ingenia sunt: ut nemo ex cōsciētia recti: sed frontis arbitrio quisq̃ iudicet. Sic ubi iam pridem uerum amisimus: hoc de me posteris iudicium relinquo. Nunc pueri nasum rinocerontis habent.

ARGVMENTVM EPISTOLARV.

Maumetes Turcorum Imperator: cui postea ex magnitudine rerū gestarū magnus Turcus cognomēto



fuit: Cum Asia potiretur (auctis paterni regni uiribus) in Europam copias ingentes per Elespontum classe traiecit: quibus mox Bizancium nobilissimam Constantini urbem ui captam expugnauit. Missiam uero utramquae: Galathas: Thratiam: Achorã: Peloponessum: Acarnanes: Etholos: Ambrachiam: Epyrum: atq; omne yllricũ latus in potestatẽ redegit. Asiæ uero minoris regna circiter .xii. obtinuit. Pontum: Bithiniam: Capadociã: Paphlagoniam: Ciliciam: Pãphiliã: Litiam: Cariam: Lidiam: Phrygiam: atq; omnẽ Helespontum: quibus imperat. Epistolas uero ad innumeras orbis gentes plurimas dictauit. partim Syro & Græco sermone compositas: partim etiam Scytica lingua scriptas: quas quidẽ Laudinius Eques hierosolimitanus: earum post sententias assecutus: latinas edidit.

TVRCVS ZANCASSANO REGI PERSARVM.

Audio te ad leptam (Euphrate superato) copias ingentes traiecisse: quibus mox Parthorũ fines ingressus: omnia belli incendio late uastaueris. ac tuorum impetu facto: exercitum in Armeniã traduxisse. ut quæ post urbiũ direptiones: uicos:

oppida: & agros in predã militum diuiseris. Te quidẽ miror non uictoris animos: sed predonis ostendere. Nos tamen ex omni græcia delectu habito: aduersum te cõfligere paramus: ut æquis uiribus cum hoste cõtendas. Turpissimũ quippe ducimus: maxi̅os atq; opulẽtissimos reges latronũ bella imitari.

ZANCASSANVS TVRCO.

Cum sub radicib; Thauri castra posuissem: mox ad Thesiphontem oppugnandam cum exercitu magna celeritate cõtendi. fines præterea Armeniorũ late depopulatus: ut metu nobis omnia parerẽt. Quo magis miror ipse ob quæ iure belli tot ac tanta gessimus abs te factum meum accusari. Non enim ex hoste laudẽ: sed uictoriã querimus.

TVRCVS ZANCASSANO.

Ad Cilicie angustias cum exercitu perueni: quo in loco Darium Alexãder. Max. memorabili clade superauit. Nec aliam nobis fortunam belli pollicemur: qui Alexãdrũ fœlicitate ac rerũ gestarũ

gloria æquimus. Non enim multitudine imperita res magnæ gerũtur: sed in uirtute paucorũ: uicto-ria sita est.

ZANCASSANVS TVRCO.

Cum ad uires ipse meas respicio: ac magnitudinẽ rerum gestarũ: quibus deos immortales fœlicitate æquaui: temerarios quidẽ tuos apparatus minimi duco. Qui eo semper usus sim inuictissimo exer-citu: cuius uirtute regũ fortunatissimus appellarer. Bactrianosq; omnes Persas: Medos: Armenios: Parthos: ac uniuersum pene orientem armis sube gerim. solusq; post Alexandrum bella gentibus ĩdixi. Tu uero superiore loci fortuna: ad Cyliciæ angustias gloriari desine. Indus Elephas Culicẽ non timet. nec uero tam difficile quicquam est uel arduum: quod non pertinax militũ opera expug-net. Virtus profecto nihil inuium habet.

SEXVARES REX ARMENIAE. TVRCO.

Oratores nostros ad Zancassanum in Thesiphon-tẽ misimus: qui apparatu ĩcredibili Mesopotaniã ĩgressus: Babilonẽ et Carras magna ui oppugnare

contendit. Syriam prӕterea omnem & Egyptum ĩ predã sibi destinauit. Nusquã adeo ĩnumerabiles copias tanquam ingentes exercitus in unum coactos esse memoria proditum est ut Xerxem: Darium: Porrum: & Alexandrum magnitudine uirium facile superarit. Accedunt his milia equitũ sexcenta ac etiam totidem peditum. Apparatus uero belli magnificus & locuplex. Tentoria uero gemmis: ac etiam uario lapillorum genere distincta: regiam supellectilem ostendunt. Pellices in contuberniis totidem: quӕ pueros ultra septigentos adesse memorant. Eunuchi prӕterea cum metatoribus impedimenta secuti ad sex milia referuntur. Arma etiam cuiusqꝫ generis ad usus castrorum affirmant. Galicos toraces: Numãtina Hispanorũ scuta: Latinas Ocleas: Sagittas Cydonum Cretenses: Arcus particos: & Egiptiorũ sarissas. Hӕc tibi omnia ꝑ speculatores nostros quam diligentissime cognita nuntiamus. Quis enĩ aduersus eum temere quicquam audeat: qui cum diis ipsis de imperio certare uideatͤ? aut quisnam rebus suis consulere non curet sedulo ob incuriã faciliter perituris?

TVRCVS SEXVARI.

Que nobis de apparatu Zancassani per legatos significasti: militum quidē nostrorum animos auxere Quibus ad diripienda hostium castra spes longe melior ac belli fiducia accesserit. Pellices uero gemmas atque exercitus ornamenta: nihil ad uictoriam conferre existimo: quæ cum hostibus impedimento sint: nostrorum potius animos ad predā accendere uidētur. Nec tamen de apparatu regio nec deliciis contendimus: sed de uictoria ac militum uirtute: quibus regna parari soleant. Copias adeo innumerabiles facile contēnimus. Imperita enim multitudo ad fugam promptior est: quā ad uictoriam

SOLDANVS TVRCO:

Cum tot usque uictorias rerum gestarum magnitudinē ipse de te audiam: nulla quidem ratione satis adduci possum: hæc uel tua uel militum uirtute geri: sed fortuna profecto: quæ in omni re dominatur. Neque tamen ipse tuis laudibus inuideo. Quis enim uirtutem etiam in hoste non probet? Sed ea quippe est rerum humanarum imbecillitas: ut

nisi cũcta fati necessitate regantur: fortunæ potius omía ludibrio exposita sint: quam uel prudẽtia hominũ aut cõsilio recte gubernari queant.

TVRCVS SOLDANO.

Longe quidem aberras: si eos qui res consulto agũt: fatis omnia credere existimas. Virtus profecto nunquam fortuna regitur: sed ratio ipsa animi est: quæ in cunctis dominatur. & qua cæteris animantibus ad eos propius accedamus. Tu uero tamen eorum quæ tot ac tanta gessimus rationem accipe. Si nobis speculatores & uigiles nõ desunt Si nobis etiam miles ueteranus adest. Si tyro quiuis ex omni numero delectus. Si præterea exercitus ingens uincere assuetus: uinci uero nunquã Et qui lõgas hyemes sub pellibus durissime agat ac maximis sepe itineribus: periculis: laboribus & uigiliis terra mariq; expositus sit. nullaq; (bellandi intermissione fatigatus: & cuius acies (nunq̃ loco cesserit). ac nemo pedem referre audeat). Et qui frigoris estus ac inedie patientissimus sit. nec fractus ĩ aduersis: nec ĩ secũdis elatus. & q̃ mala postremo omnia uirtute superauerit: & longĩqua

domo militia tot innumeras orbis gentes & incre dibiles sepe hostium exercitus fuderit. Cuius & ipse gratia uniuersi pene orientis Impator cōstitutus sum Si hæc igitur ōnia fortunam uocas: & casu euenire: fateor cuncta equidem fortunæ ludibrio agi.

TVRCVS PONTIFICI ROMANO.

Corinthum Achaiæ nobilissimam: Etholos: Acarnanes: Macedoniam: atque omnē Peloponessum armis ĩuasimus. Vicos præterea: agros: & oppida late incēdio depopulati: ut mox ĩ Italiā bellū transferamus. Hæc tibi omnia cum summo christianorum metu ac detrimēto nunciamus.

PONTIFEX ROMANVS TVRCO.

Quod Græciam omnem ferro igneque uastaueris: non tam crudelitatem in hac re tuam: quam tot urbium dirreptiones ulcisci paramus. Neque & enim uictor hostibus ignoscere poteras: qui tu-

is etiam immanitate scelere ac libidine nunquam pepercisti. Nec enim pium fasue quicquã apud homines esse potest: cui (neglecta religione) deus in contemptu sit. Nos tamẽ uero nullum a te bellum in Italia metuimus. Facile eĩm scelerata hominum arma cõtemnit: qui dei numine ac p̃sidio tutus est.

TVRCVS PONTIFICI ROMANO.

Frustra per deos immortales nobiscum agis: qui nec tecum de pietate: nec de religione: nec iusticia: sed de imperio contendimus. Vter armis uictor extiterit iustior: eidem belli causa debebitur. Crudelitatem uero: ac etiam scelera: quæ duo nobis grauissima obiecisti: ideo in captiuos exercemus: ut eum esse me re quidem expiantur: quem uerbis homines prædicant

PONTIFEX ROMANVS TVRCO.

Et si tecum nobis iustissima belli causa est: non pari tamen scelere uel etiam ipsa libidine regnandi:

Sed pro tuenda hominum libertate arma sumpsimus. Quis enim mores tyranni perditissimos æquo animo ferat? Nanque quod plerumque in cæteris usu euenit: ut uel metu uel odio: non nunq̄ etiam ira in subditos acerbiores reddantur. Ipse omnibus sponte immanior es: qui crudelitate potius quam uictoria gloriaris. ac ea tanquam parum sit admisisse. Captiuis etiam semper calamitates exprobasti. Meritas igitur penas exolues. Vltor enim scelerum deus: uindictæ tarditatē supplicii grauitate compensat.

TVRCVS VENETIS.

Ad patras ingenti cum exercitu ueni. uidi. & uici. hæc uobis cum maximo rei publicæ detrimento nunciamus.

VENETI TVRCO.

Nec belli usu: nec uirtute militum: sed nos fortuna ad patras superasti: quæ cū minime sit ī potestate hominū sita: eandem ipse rerum uicissitudinē: qua nūc leuissime oīum stolidissiūs gloriaris: expecta.

Parũ enim laudis uictoria habet: in qua plus fortunæ ludibrio actum est: quam hominum uirtute seu consilio prouisum.

TVRCVS GRETIE MAGISTRATIBVS

Non pigebit uos tandẽ ab armis discedere: quos totiẽs a me uictos acie: bellũ adhuc reparare audio. Victores enim arma decet inferre. Victos quidẽ obtemperare legimus. Tutius igitur esse uobis ducimus æquas pacis conditiones accipere: quam si rursum a me bello superati: pacẽ simul & arma ammiseritis. Nam sera nimis est: post cladem deliberatio.

GRECIE MAGISTRATVS TVRCO.

Nec prius ab armis discedemus: quam te cũ bello congressi propulsemus iniurias: quibus nos abs te uictos fuisse totiens tua ex dementia gloriaris. Dubios enim rerum euentus & cõmunem belli fortunam non ignoras. Pacem uero quam ut uictis obtulisti recusamus. Minime quidem rei gerendæ consilia apud hostes querenda sunt.

TVRCVS VENETIS.

Classe uestra: quam ad belli naualis usum maximã comparastis: Litie maritiã infestari audio: ac uos late regni mei fines depopulatos Athaliam pamphilie urbem armis circunsedisse. Videte obsecro quos tandem exitus hæc habitura sint. Aliena temere oppugnat: qui egre sua bello tueatur. Vos nanque post amissam Calcidem seruare potius rẽpublicam ac nominis dignitatem retinere oportet: quam armis imperium querere.

VENETI TVRCO.

Nec Peloponessus nec Calcis equidẽ ipse iam pridẽ bello ammisse: nos ab oppugnatione perterrent: quas non ipsa uirtute militum nec uiribus expugnatas: sed facta nostrorum deditione in potestatem redegisti. Nos tamen qui non armis perfidiã: sed uictoriam querimus: omnia tuis infesta mari ac terra classe reddidimus. Nec enim ad generosi principis animos uirtute accedit: qui non iure belli captas urbes: sed insidiis proditas in deditionem accepit.

TVRCVS GENVENSIBVS.

Audio Menedorum uestros apud ciues graui mei nominis cõtumelia sepe contionari: tanquam nos iniuria aliqua maledicendo afficiat. Erratis uehemẽter. non enim maledictis uobiscum: sed armis contendimus. atq; is de se facile rumores ĩ hoste contemnit: qui regnãdi libidine nullã iam pridem apud homines infamiam declinauit.

GENVENSES TVRCO.

Nec patrum auctoritate Menedorus: nec urbis decreto ciues te nostri probris omnibus insectantur: sed priuato quodam & ĩexpiabili odio: quo tibi omnes ad iniuriam prouocasti. Hos uero non maledictis iniurias: sed armis propulsamus. parũ tamen nostra sententia rei conducit: qui de te ferãt in conditionibus rumores. Nullam quidẽ honesti rationem exigit uitæ male acte turpitudo.

TVRCVS NARITIIS.

Dementiam uestram: non belli metum accusamus Naritii: qui a me uobis arma ultro inferri persuasi estis: tanquam nunc sibi in mures predam leo mediteur. Non pudet uos igitur Culices

in Elefantem confligere.

NARITII. TVRCO

Vtinam uilis predæ naritios contemneres: ipsi enim ad uires parum tuas respiceremus. Sed nobis ignosce tot mala in hoste perpessis. Nos quidem præterita: futurorum rationem habere cōpellūt.

TVRCVS CORCYRENSIBVS.

Falsi mihi estis iniuriam corcyrenses: qui ābrachias fines & late Acarnanū agros depopulati: omīa in predam diripuistis. cum tamen ipse uobis totiens antea ignouissem. Sed qui prius iniurias intulere: grauiores ipsi expectent necesse est.

CORCYRENSES TVRCO.

Erras uehementer: si nos tibi falsos iniuriam tātum existimas. nec tuorum clades & belli detrimēta intulisse. Nos ideo aduersum te prius arma sumpsimus: ut grauiora in hostē moliamur. Neq; enī tyranni crudelitatē ferre æquo animo possumus: qui nullo īmanitatis scelerum ac libidinis genere ommisso: uim omnibus attulerit.

.VIII.

TVRCVS REGI CIPRO &c.

Ad Kalendas sextiles cũ exercitu ĩ Ciliciã perueni: ut Tharsiam urbem opulentissimam expugnarẽ. Lupum uero classis tue legatum: nõ longe a phreatis captum occidimus. Tu igitur: qui paternum regnum adeptus es: nunc fortunæ leuitatem metue. Nihil in humanis rebus diuturnum atq; idem fœlix esse potest.

REX CIPRORVM TVRCO.

Cum bello Cyprum repeterem: nullis paterni regni uiribus hostem ad Ceraunia uici: qui tũc meorũ ope destitutus: apud Carras exulabã. mox tamẽ insulam parua manu ĩgressus incredibiles hostiũ copias superaui. ut me quidẽ oẽs Euagorã anteisse prædicarunt. Nos igitur oĩa consulto gerimus: ac militum uirtute. nec tam bene gestis gloriamur: quam futura prouideamus. Tibi uero præsertim fortuna longe metuenda est: qui tot rerum successibus ac nimia usus fœlicitate uidearis. Nã omnia fatis cõmittere: non tam homini incertum est: quã sepe temerarium.

TVRCVS METHONENSIBVS.

Nec urbem uestram Methonenses oppugnare: nec tamē ab exercitu nostro tutā esse uolumus: donec (belli diuturnitate) Ciues in odiū arma uerterint. Sic enim ualitudine semp aduersa laborātibus: mors nempe langoris tedio exoptatior est: quam uitæ longitudo.

METHONENSES TVRCO.

Parui siquidem semper arma fecimus: quæ ignauis terrorem: fortibus uim nullam afferant. Tu tamē esse de nobis sollicitus desine: qui sine hostium cōsiliis: aduersa præferre didicimus. Scito ꝑterea nūquam arma in odium uerti: quibus aduersus tirānum patriam libertatem parentes ac liberos egregii ciues tueantur.

TVRCVS CORONENSIBVS.

Non pudet uos Coronenses ter ad Mantineam acie superatos uires & exercitus reparare. An ne ideo bellum semper geritis: ut uinci totiens sero peniteat. Si uero pacis obtinende gratia in nos arma sumpsistis: timori uestro ignoscimus. Si rebus afflictis uincendi spe: insaniam accusamus.

VIIII.

CORONENSES TVRCO

Qui bellum totiens in hostes moliuntur: hi se quidem pacis studiosissimos longe omnium declarant. pax uero nulla ciuibus aut securitas reddi potest: nisi pugna cum hostibus commissa. Nam belli semper & pacis arbitria in uictoria posita sunt.

TVRCVS FLORENTINIS

Mercatores uestri qui Galathis & in Ponto negotiantur ad nos Thessalonicæ oratum misere. ut illis uectigalia a publicanis & commeatus omnes liberi essent Nos igitur: quibus nihil pulchrius est: quam in amicos liberalitatem ostendere: uestros ciues libertate donauimus. Nam qui benemeritis de se beneficium contulit: is non tam aliquid exhibere: quam referre gratiam uidetur.

FLORENTINI TVRCO

Beneficiorum magnitudine a te profecto supamur gratitudine uero animi nequaquam. Nam dignum te aliquid in ciues nostros contulisse: id quidem multifecimus semper. At nos uero maiora tibi uiribus referre pluris hoc esse ducimus. Non.n. magnitudine rei beneficium: sed uoluntas animi

officio pensanda est.

TVRCVS PONTICIS.

Naues onerarias: quibꝫ ueluti propugnaculis maria infestabantur: captas in Egeis ad uos remisimus. Neqꝫ tamen ꝑ deos immortales ut aliqd ad gratiam contulisse uideamur: nobis multo qppe gloriosius est liberaliter in omnes plura conferre: quam accipere.

PONTICI TVRCO.

Liberalitate in omnes uti: quid hercule aliud est: ꝙ hominum gratiam promereri? Tu uero nauibꝫ ad nos remissis ex hostibus iam pridem: nunc belli socios reddidisti. Adeo pulchrum est iiurias in gratiam commutare.

TVRCVS CRETENSIBꝫ

Turpe quidem nobis est Cretenses amiciciā colere ī qua bellum potius aduersum nos quā pacem ostenditis. Sed uidete quæso: ne uobis temerariū sit: eos mox ut hostes formidare: quos prius socios nullo iure contempsistis. Multos enim sepe conatus sui penituit.

CRETENSES TVRCO

Et uim ui repellere: ac dolum dolo nectere: nobis semꝑ maiorꝫ instituto licuit. neqꝫ tamē amiciciā

uiolamus : si inimicoꝝ iīurias ulciscimur. Sed quo nam pacto tu a nobis fidem exigis : quam ipse nemini unquam antea præstitisti.

TVRCVS CHIIS.

Tributa uobis chii remisimus. nam cum uestroꝝ erga nos meritoꝝ magnitudinem respiceremus uos quidem esse iussimus immunes. Non enim ab amicis pecunias sed fides exigēda est.

CHII TVRCO.

Non quod pro tua erga nos liberalitate optauimus id enī uotis minime assequeremur: sed quod ualuimus grās tibi īmortales habemus ī posterum Hoc nobis tamen solatio est : quod facultate ab amicis non liberalitate uincimur.

TVRCVS EPIDAVRIS.

Abideos Phriges & Dardanos maris antea pdones nunc classe ad Milas interceptos : ac uariis cruciatibꝫ enecatos audio. Id quidem a uobis iure belli factum existimarim. Liburnicas tamē ac biremes incendio absumpsisse turpissimum ducimus. Non.n. bellum uobis cum nauibꝫ qd uero sentiant: sed cū rectoribus suis gerēdū est.

EPIDAVRI TVRCO

Et pyratas iure belli captos & liburnicas incēdio

absumpsimus. Illos uero quod nos sepe īcursionib⁹ infestarunt. has quidē quod latrones finib⁹ nostris inuexerant. Par ergo duximus naues cū rectorib⁹ suis incendere: quæ predam nostrorum ac spolia in asiam auehexissent. arma eīm quib⁹ oppugnanē pro hostib⁹ habenda sunt.

TVRCVS NAVPLENSIB⁹.

Non cessabitis ab iniuria Nauplenses: qui fines Acheorum ingressi: multos quidem mortales crebris excursionib⁹ in predam adduxistis. Quo pacto.n.fieri potest: ut qui metu clausi ꝑmantur obsidione uictoris agros & oppida late incēdio uastauerint: Sero tamen patriæ cōsulere uidētur: qui desperatis reb⁹ conantur extrema.

NAVPLENSES TVRCO.

Et patriæ in primis ac ciuium saluti: quib⁹ omnia debētur uitam obiecimus. Aut enim pro defensiōe Rei publicæ salua nobis libertate hōestissime cadendum est: aut depulso tyranni iugo: pristinam retinebimus libertatem. Nihil uero pulchrius esse ducimus: quam parentibus: liberis: ac rebus postremo omnibus: patriæ libertatem anteponere.

TVRCVS PANNONIIS.

Virtutē uestram Pannonii & si bello maxīam sepe declarastis: plus tamen uobis incōmodi attulisse: quam boni quicquam usum didicistis. His uero qui maiores uiribꝫ animos gerunt: semper affuit in bello temeritas.

PANNONII TVRCO.

Nec belli a te consilia: nec armorum quibus oppugnamur: rationē ab hoste exigimus. Satis prudentiæ quidem gerendis rebus habere existimātē qui uirtute animi & constātia uictoriam sibi cū laude pepererunt.

TVRCVS MACEDONIBꝫ.

Legati ad me uestra mandata pertulere: quibꝫ nos ad odium potius quam ad gratiam prouocastis Vos enī totiens uictos & supplices decere magis uidebatur pacis conditiones recipere: quam auferre impudentius. ¶Turpe quidem ē calamitatibus affectos supbe cum uictoribꝫ agere.

MACEDONES TVRCO.

Nulla tecū nobis ex equo pax esse potest: qui tueri patriæ libertatem studeamus: tu uero armis imperium querere. nec tamen nisi constanter & ingenue de Re publica loqui possumus: qui

pulchrius libertate nihil apud homines esse ducimus. Hoc tamē cōmune tyrānis uiciū ē: ut graui semper odio liberas ciuitates insequantur.

TVRCVS ASIATICIS.

Oratores uestri apud Zizicum legationem exposuere: quibus re nobis hostes uerbis quidē socios ad arma ostenditis. Aut igitur naues longas quam primum nobis subsidio mittite: aut bellū eligatis. Neq enim uerbis semper amicorū uoluntas: sed cum facto opus sit tamen maxime reb9 declaranda est.

ASIATICI TVRCO.

Quod multa coram per legatos pollicemur: re autē per pauca exhibemus: alteꝝ grati quippe animi est: alterum inopiæ asscribendum. Munera uero ad te per Mearchū misimus: quæ si tuis animis fortasse minora uidebunť: nostris tamen uirib9 maiora fuisse existimabis.

TVRCVS BITHINIIS.

Nec ad belli usum naues: nec pecunias ĩ tempore misistis. Tarditatem igitur uestram accusamus. Videte obsecro: ne nobis infensi reddanť: quos per negligentiam contemnere uidemini. Præstat enim uoluntaria semper in hostes arma sumere:

quam post multos ad bellum cogi.

BITHINII TVRCO.

Naues ex omni numero .xx. nuper incẽdio cõsumptas amisimus. Reliquæ uero ad maleã partim illisæ scopulis: partim etiam absorptæ ꝓfundo in hostium conflictu periere. Pecunias uero oẽs belli diuturnitate exhausimus. Ignosce igitᷣ tot fortunæ calamitatibꝫ affectis. Nulla.n. liberalitate uti possunt: q extrema reꝝ inopia laborãt.

TVRCVS DELPHICIS.

Nec apollinis uestri oracula: nec medicinæ auctor Esculapius uos omnino ab insania liberarent: q rem adeo inconsulte gessistis. ut ne minerua qdẽ ipsa consilium uobis in tanta dementia afferre queat. Nam corporis sepe langores ope adhibita curantur: morbo quidem animi uis nulla mederi potest.

DELPHICI TVRCO.

Sapientia quidem a rebus gerẽdis plurimũ distare uidetur. Nobis tamen quod & medicis plerũqꝫ euenit: qui alioꝝ morbos ad sanitatẽ perducunt sibi uero nequaq̃ medentur.

TVRCS PERGAMENIS.

Expeditionē aduersum euboicos pergameni suscepimus. Vos ideo nobis ad Marathonas occurrere iussimus. ut qui uestram semp̄ erga me fidē opportune declarastis: nunc etiam cum opus sit celeritatem ostendite. Duplex illis gratia debet̄ qui in dando nō solum beneficio liberales: sed etiam promptissimi in exhibendo uideantur.

PERGAMENI TVRCO.

Classe īgenti ad bellū proficiscitur. ut uires nō solū tuas augeamus: sed calcidēses fortius oppugnēt̄ Illis tamen gratiæ nequaquā habēdæ sunt: qui cū possint quod iure debēt liberaliter exhibeāt.

TVRCVS MITHELENIS.

Fides uestra Mitheleni & si omni tempore nobis perfecta est: nunc eam tamen maxime omnium declarastis: quos quidem urbis portas hostibus occlusisse audio. Non enim aliorum perfidiam libenter imitamini: qui nouis semper reb⁊ studēt Adeo pulchrum uobis est amiciciæ iura simul tueri atq; armis patriam defendere.

MITHELENI TVRCO.

Bithinei quibus extincta omnino Re publica sub tyrānide perpetuo agendū est: satius ī potestate

unius esse duxerunt: q̃ multorum regna experiri. fidẽ igitur nostrã in hac re nõ tã ꝓbare debes: q̃ admirari prudentiam. Non enim eos libenter imitamur: qui morbo incurrabili laborantes: multos sibi medicos adhibent. nullam tamen ad crebra remedia corporis ualitudinẽ recipiũt.

TVRCVS AMAZONIIS.

Si pro tuenda ciuium libertate Amazonii bellum aduersus me susceperitis: non tã uos ipse hostes iudicarem q̃ egregios ciues pro patria: liberis: ac parentibꝫ arma sumpsisse. Sed nulla quidem ratione ꝑsuaderi ualemus: eos nunc uirorũ ĩpia recusare: quos olim regna fœmiarũ tã diu pertulisse audio //

AMAZONII TVRCO.

Amazonidum regna: quæ nobis ad contumeliam obicere uideris: nos minime quidẽ aliis parere hortantur. Turpissimũ enĩ ducimus: uiros fœminarum uirtute superari. Eos igit̃ inuictos armis & principatu dignissimos arbitrare: apud quos etiam mulieres imperare didicerint. //

TVRCVS ILLIRICIS. //

Nec urbẽ uestrã armis tueri: nec diutius obsidionẽ

premi sustinetis. aut igitur uictis leges accipiendæ sunt: aut arma tyranni propulsanda. Dementium sane est ōnibus sociorū auxiliis atque ope destitutis: cum Rei publicæ detrimento bellum protrahere.

ILLIRICI TVRCO.

Cum nobis semper animos ad retinendā libertatē affuisse non ignores: spes adhuc nostras libēter amplectimur. Neq; uero in deterius labi fortuna potest: ubi afflictis reb9 opem afferre nequeas.

TVRCVS RHODIIS.

Si uobis eadē Rhodii quæ animi est: uiriū quoq; magnitudo par esset: uos longe quidem omnium inuictissimos ducerem. Sed cū uiris equis armis pecuniis & cōmeatu bella parentur: uestrā magis fortunam respicere oportet: q̄ nos temere in pugnam lacessere. Minime enim par ratio uidet̄ hostem posse animis atque eādē uirib9 supare.

RHODII TVRCO.

Et uires nobis atque animos semp affuisse multis ac maximis tuorū cladib9 non ignoras. ōniaq; ad necessarios rerum usus abunde cōparauimus ut non minus domi Rhodiorum prudentiam

quam foris in bello magnitudinem animi admi rere. Nos uero & si armis inferiores sumus: a te profecto fortuna: nō uirtute supamur.

TVRCVS RHODIIS.

Audio uos Rhodii nunc fossas urbis ingentes ac triplici uallo muros circūduxisse: portus uero geminos ad Mādrachium Collossi ferreis arctasse cathenis: ut ciuitas ab īcursu hostium libera sit: & nos ab oppugnatōe uestra deterreamur. Res profecto memoratu dignissima. Quid.n. pulchrius: quam libertatem: patriam: liberos ac parentes (seruata re publica) armis defendere? Sed q̄ tamen uobis animus est per deos īmortales tam ingenti apparatu nostris uiribus terra ac mari obsistere? Post enim Bizantium: Lesbon: Pelopo nessum: & Calcidem expugnatas: uos aliarꝫ potius urbium fatum decet imitari: q̄ in exemplū cladis prebere. Nam qui uiribꝰ maiora audent: temeritatis quidem penas sepe dederunt.

RHODII TVRCO.

Græcorꝫ nobis captiuitatē nō tā cōmeorare debes q̄ nos aliis ī exēplū uirtutis referre. qui iustiore

belli causa meliorem quoque rerum fiduciã gerimus. Te uero semel ad Coum: bis etiã armis ad Calymnum urbem uicimus. Soldani quoq; babiloniorũ regis uires & arma obsessi pfligauimus. Egyptus uero Syris & phenicibus nauarchæ Rhodii bellum sepe intulerũt. Nolite igitur aduersum innumeras orbis gentes uictoribus fiduciam nobis exprobare: qui aliorũ potius aduersum te animos uirtute nostra augeamus: quã ex captiuorũ cõmemoratione terreamur.

TVRCVS EPIRIS.

Dirachium: Apoloniam: atque omne illiricũ latus ab exercitu nostro infestari: nuper ex legatis Molossorum cognouimus: atque uiarũ angustias latronibꝫ obsideri. nihil ue intra Macedoniam tutum esse retulerunt. Nos uero Epiri iam pridem fatis omnia credidimus. ac ius ĩ armis experimur. quãobrem pristinæ uirtutis mẽores decere uos magis arbitror acceptas ulcisci iniurias: quam de his frustra p legatos uerba facere. Non enim oratione: sed bello uis hostium propulsanda est.

EPIRI TVRCO.

.Si nobis id quidē armis licuisset: acceptas ab hoste iniurias ulcisci mallemus: quā de his tecum per legatos agere. Sed cum nullis uiribus id assequi ualeamus: satius quidem esse duximus pacē ab hostibus petere: quam bellum frustra moliri. Nā recte omnia consiliis prouidisse: nō tam prudētiæ debet quam fortitudinis uideri.

TVRCVS DALMATIS.

Tributa uobis imperauimus: quæ cum sero nimis exhibeanẽ: id facere inuitos ostenditis. Aut igiẽ fidem uestrā (cum opus sit) re nobis cōprobate: aut bello uos hostes declarabimus. Minīe quidē decere uidetur in amicicia dissimulatio.

DALMATAE TVRCO.

Tarditatem minime nostram accusare: sed inopiam debes. Nullo enī pacto exhibere tributa possūt: qui nullam cogendi pecunias facultatem habēt. Quamobrem minime hostes iudicandi sunt: qui fide tātum in amicos: liberalitate uero nulla ob inopiam utantur.

TVRCVS APPVLIS.

Brutiorū urbes atqꝫ omnē late Appuliā iure belli repetimus: qui ut Græcos armis subactos nostro

adiecimus impio: nũc eã quoq; italie orã armis inuadere paramus: quæ magna quõdã Græcia uocitata est. Vos igit̃ aborigenes urõs pulcherrĩe imitati: deditionẽ facite. Turpe q̃dem uidet̃ egregiis ciuib9: ab instituto maiorꝝ ac patriæ legib9 (desciscere.

APPVLI TVRCO.

Qui oĩa ex libidine agũt: uis sibi quid est ĩ armis esse declarãt. Tu uero & si nos græcorꝝ calamitatẽ sequi iubes: nõ tam nobis eorꝝ leges quam regnum ꝑsuadere niteris. Sed nullo pacto fieri põt: ut tibi cæteris ad gratiã ꝓmptiores reddamur: qui captiuos (oĩb9 a te suppliciis affectos) ĩter uarios cruciatus crudelissime enecasti. Facile enĩ clemẽtia liberalitate & iusticia regna parari solẽt: difficillĩe uero sub tyrãnide armis retineri.

TVRCVS BRVNDISINIS.

Portus nobilissimi ad nauiũ receptacula: atq; urbis uestræ situm: ex legatis Messapiorum cognouimus. Vos idcirco cum hydruntinis belli socios nobis ad arma pollicemur. Copias namque in Italiam traicere paramus: quibus ingenti comparato exercitu: uictoriam consequamur. Minime igitur eum uos decet asꝑnari: quem ob

aspnari . //.

iusticiam sui diligere possint: atque hostes ob arma formidare.

BRVNDVSINI TVRCO.

Nō pudet eos te belli nefarii socios ī arma euocare: quos semper hostes omīum acerrimos habuisti. Detestanda quidem arma tyrāni sunt: cui post uictoriam inter crudelitatē scelera & libidines: captiuis mox seruiendum est.

TVRCVS SYRACVSANIS.

Audio uos Syracusani cū Agrigentinis: Messanis: & Catanesis aduersum nos (pro restituenda græcorum libertate) conspirasse. Nos idcirco ex Peloponesso copias ingētes Syracusas traicere paramus: ut eos nūc hostes experiamini: quos prius socios nullo iure contempsistis.

SYRACVSANI TVRCO.

Cum gerēdi belli fiducia aduersum te arma sumpserimus: nil temere profecto aggredi in hostem uidemur. nam qui iustius de imperio certant: promptiores ad uictoriam redduntur.

TVRCVS ITALIE MAGISTRAtibus.

Germaniā: Gallias: & Hispaniam aduersum nos concitasse audio. uosq; illis ad bellum Duces exhibuisse. Parū sibi quidē consulere uidentur:

qui temere hostē ī pugnā nulla causa lacescunt.

ITALIE MAGISTATVS TVRCO.

Iustissima nobis tecum belli causa est: Qui sceuissimi Tyrāni crudelitatē ac scelera detestātes: arma aduersum te uelut publicum nature hostē sumpsimus. nec solum cum Germanis Gallis Hispanis & uniuerso occidēte conspirauimus: Sed liberas ciuitates etiā per legatos aduersus Turcorꝫ gentem undiqꝫ sollicitamus. Idcirco ꝑsuasi a nobis cristianorꝫ opulentissimi Reges coactis ad bellū uiribus populos ī arma cōcitarūt. Vt tot crudelitates tuas furorē cedes libidinē incendia & urbium direptiones ulciscantur. ac defensa hominum libertate: tuis ab īiuriis orbē uindicemus. Iustissima quidem arma sunt: quibꝫ publica omnium salus contineatur.

TVRCVS REGI FERDINANDO.

Egregias laudes tuas & inuicti animi magnitudinē ac rerum gestarum gloriam libētissime accipio. qui cum totiens bello hostes profligaueris: ea ratione uicisti: ut uictis posses ignoscere. nec ut iustissimam ultionis iram hostis publicus:

uerum animi clementiam quiuis in te experiret̃. & quod summum ĩ principe ducimus: fortuna quippe aduersa te semper inuictum præstitisti: nec in secundis rebus elatum. Hæc ideo de te libenter cõmemorauimus: quoniam sepe etiam uirtus ĩ hoste laudatur.

REX FERDINANDVS TVRCO.

Et si pulcherrimum esse ducimus aliquo insigni merito ab hostibus laudari: quod eorũ uerius probamur testimonio & amicorum sepe iudicio fallimur. Nos tamen uerbis non tam gloriæ uoluptatem querimus: quã ut propriã ex rebꝫ gestis laudem assequamur. Hæc uero libẽtissime complector: cũ tibi me uideri: quẽ simul hostes ob uirtutẽ admirari: & ciues ob iusticiam colere possint.

TVRCVS SICVLIS.

Cartaginẽsiũ duces: qbꝫ olĩ cũ Romanis de impio orbis diu certatũ ẽ: multis uos sepe cladibꝫ afflixere. ꝙ partium studia secutos: egre in fidẽ retinerẽt. Nũc uero subsidia Rhodiis ad halicarnastũ misisse audio. & comeatus oẽs ad belli usum nãibꝫ onerariis cõportasse. Vos igit̃ hostes publicos bello declarabĩus. ut q nos frustra leseri

temeritatis penas luere cogantur. Non enī solum nobis tutum ē ab aliorum iniuriis uindicare: sed hostibus etiam formidolosum.

SICVLI TVRCO.

Nec cōtra te arma sumpsimus: quos nūc Rhodiis subsidia ī halicarnasso misisse arguis: nec quē- piam affecisse iniuria uidemur: si crudelissimo tyranno sociorū auxilia fidemqꝫ anteponimus. Noli igitur maiorum perfidiam siculis obiicere qua quidem omnibus ipse fidem datam ac ius iurādū semꝑ uiolaueris. nec eos minis ꝑterrere debes: quibus promptius est ad arma iniurias quam ad uerba referre.

TVRCVS ALEXANDRINIS.

Mercatoribꝰ uestris alexandrini pontum omnem & asiam interdiximus. Nam cum Bitiniorum urbes ere alieno opprimerētur: legatos ad me Callipolis questum misere. Insuꝑ negotiatorꝝ usuras detestantes: quibus ciuitatum pecuniæ exhauriātur. Sanctius nobis igitur uisum est: ad multorꝝ potius: quam ad paucorum utilitatem respicere.

ALEXANDRINI TVRCO.

Et si minime ad uos pertinere uideatur: tecum

de priuatis rebus cognoscere: si tamen eadem gesta fuerunt aut tentata quæ scribis: nec gratiã a nobis: nec odiũ in hac re promereris. Cuiq; enim pro arbitrio res sua agiẽ.

TVRCVS TARTARIS.

Quod multis sepe usu euẽit: ut uel metu aliquo aut necessitate ĩ aliõs plerũq; deteriores fiant: uobis quippe natura loci tribuit omniũ fore pessimos qui uelut incõdita uulgi barbaries nullis legib9 tenemini. Cum tamen ad nos pecunias nec in tempore legatos miseritis: illas quidem exhibere nobis per uim debere ostenditis.

TARTARI TVRCO.

Stultum est profecto te a nobis exigere: qui alioꝝ spoliis ac rapto uiuamus. atq; ab his legationẽ frustra expectas: qui nõ orandi studiũ: sed belli gerendi curam foris suscipiunt. Mores præterea nostros iam admirari nequaquam debes: cum parum absint a ritu ferarum Nam qui maioꝝ instituto ius ipsum in armis habent: cedibus preda ac rapinis pro legibus utuntur.

TVRCVS ATHENIENSIBVS.

Gymnasia uestra Athenienses quibus florentissimam

rem publicã eximiasq; philosophiæ laudes asse
cuti estis : nos maxime hortari uidentur : ut urbi
uestræ ignosceremus . cum propter maiorꝝ sapi
entiam ac dignitatẽ: tum etiam ob studia bōarꝝ
artium: quas simul inuẽtas athenis ac perfectas
accepimus . Sed cum uestrum semꝑ ĩ me odium
ipse considero : beneficiis quidem uos potius ir
ritare: quam ad gratiam promptiores mihi red-
dere uideor Idcirco agros eleusinæ incẽdio late
depopulati Apyero ad Megaras ĩ predã mili-
tum diuisimus . mox urbem etiam pari fato di-
repturi. Hostis enim clementiam sepe uincit de
licti magnitudine.

ATHENIENSES TVRCO.

Non odio quidem aduersum te nitimur. Quid enĩ
salui nobis libertate esse potest. Sed pro prima
liberis ac parẽtibus (quibus omnia debẽtur) ar
ma sumpsimus . Nec tecũ hostiliter agere uide-
mur: si nostra defendĩus : cũ tu aliena oppugnes
Sed qd te maxime deceat respicere oportet. nũ
quid ipsi deliquerimus . Ignouit Sylla Athenis
Bis etiã Alexãder uenia dignatus est. Quæ uero
tua dici uictoria potest: si nos belli premium ꝑ
dideris ? Debes igitur nos potius in exemplum

pietatis seruare: quo tibi facile omnium animos ad gratiam conciliabis: quam crudelitatē libidinem & furorem in captiuos ostēdere. quibus grecos aduersum te odio concitabis. Nos tamē quibus nulla ulterius belli fiducia est: nisi uenia dignaberis extrema fortiter audebimus. Quid enim pulchrius est: aut ī humanis unq̄ iucūdius esse potest: quam egregios ciues atq; domesticos ꝑ salute oīum se se ītrepidos morti exponere?

TVRCVS THEBANIS.

Direptionem athenarum uos egre Thebani pertulisse audio. quos & belli socios & consilioꝝ in me participes extitisse iam pridem ꝑsuasimus. Vobis igitur quibꝫ ingens hostiū metus incessit idem rerum exitus fata debenē. paresq; athenien sibꝫ calamitates. Hæc ideo significauimus: ut metu prius & scelerū conscientia mox uero grauioribus suppliciis torqueamini.

THEBANI TVRCO.

Deletis Atheniensibꝫ non solum Thebanis aīos;

uerũ & græcis omnibus : quorũ sepe libertatis auctores extitimus : uires ad bellum auxisti : qui armorum rabie uersi in furorem : te quidem ĩ tot scelerum penas ultro reposcant. Solet & enim plerũq; afflictis rebus ultima fati necessitas certã quoque miseris salutẽ polliceri. nec facile tyrãno parere consuescunt : qui aliis imperare didicerĩt.

TVRCVS LACEDEMONIIS.

Exercitũ Lacedemonii : quẽ ad spartã oppugnandã sub Cleandro misimus formidare uos audio : in quo peditum. M. xx. delecta comparauimus. Equitum uero leuis armaturæ. viii. quorum etiam uirtus ĩ bello eximia : ac fides non tã sepe nobis spectata ẽ : quã hostibus formidolosa. Vos igitur tot fortunæ calamitatibus affectos : ad rẽ publicã ac ciuium salutem respicere oportet. ne si pristĩa maiorũ uirtute bellũ uobis supra uires aduersum nos gerendum sit : mox temeritatis penas luere cogamini. Pulchrum enim est gratiam in his ab hoste promereri : quæ si facere recusamus : ad eã mox tamen inuiti compellimur.

LACEDEMONII TVRCO.

Cleandro apud Laconas cum uniuerso exercitu

nostro deditionẽ nosmet sponte fecimus. Tutius enim lacedemonii esse duxerunt hostium consilia admittere: quom salubria uiderentur: quam arma experiri. Nec uisa nobis potior uictoria est: quĩ nullo rei publicæ detrimento patriam ab incẽdio belli seruasse.

EPISTOLAE MAGNI TVRCI FINIVNT: A LAVDINO EQVITE HIEROSOLIMITANO EDITAE:

De Hermofrodita per d. An. Parnormitanum.

CARMEN DECASTICON.

Cum mea me genitrix grauido gestaret in aluo:
Quid pariat fertur consuluisse deos.
Mas sibi phebus ait: mars fœmina: iunoq; neutrum.
Cumq; forem natus hermofroditus eram.
Querenti letum Iuno ait: Occidet armis.
Mars cruce: phebus aquis: sors rata quæq; tulit.
Arbor obumbrat aquis conscendo decidit ensis.
Quem tuleram casu labor & ipse super.
Pes hesit ramis subiit caput amne tuliq;
Fœmina uir neutrum flumina tela crucem.

.FINIS.

.G. .F. .T.



Repertorium epistolarum hoc in uolumine conten tarum.

Reperitur enim illa : quam scrip.

Finis tabulæ eplarū magni turci: quæ sunt.lxxxx.

